

ZÁPIS

Český jazyk – 6. ročník

Mluvnice:

Opakujte si slovní druhy a určování mluvnických kategorií u podstatných jmen, přídavných jmen a sloves, připomínám rovněž zájmena a číslovky.

V učebnici vypracujte úkoly na str. 60 cv. 8, str. 61, cv. 9 a cv. 1 – slovesné časy.

Str, 62, cv. 3, 4 (všechny podúkoly), cv. 5

Souhrná cvičení – str. 66, cv. 1, cv. 4

Slovní druhy máme tímto probrané, jakmile se uvidíme, bude velká závěrečná písemka. V následujícím týdnu si začnete opakovat větné členy – podmět a přísudek.

Sloh – doma napište popis toho, co doma děláte v tyto dny, kdy je škola zavřená. Rozsah práce – minimálně jedna A4. Slohová práce bude mít také osnovu.

Literatura:

V čítance si přečtete texty na str. 98 (Barevná svatba a Jak namalovat ptactvo lesní).

V pondělí jsme si povídali o mýtech, přečtete si text na **str. 200 (Trojská válka)**, bude přiložen příloží zápis, který si můžete přepsat či vytisknout a vlepít do sešitu z literatury, bude se týkat tématu POVĚST.

Trojská válka – Eduard Petiška, k následujícím úkolům vypracujte odpovědi:

1. Jde o poezii, prózu nebo drama?
2. Jde o lyriku či epiku a proč?
3. Kdo byly Héra, Athéna a Afrodita?
4. Co rozhodlo o osudu města?
5. Jak se město nazývalo?
6. Do koho se Paris zamiloval a co to způsobilo?
7. Vyhledejte, kdo byli Odysseus a Achilleus.
8. Kdo válku vyhrál?
9. Co znamená pojem *trojský kůň*, jakou roli hraje v příběhu?
10. Jak příběh dopadl?

Pokuste se vysvětlit, co znamenají slovní spojení: *danajský dar* a *achillova pata*.

Dále bude v příloze text o Šalamounovi, ke kterému vypracujete úkoly.

EPIKA BÁJE, MÝTY A EPOSY

IVAN OLBRACHT: BIBLICKÉ PŘÍBĚHY

O moudrosti Šalamounově

David královal čtyřicet roků a zemřel stár sedmdesát let.

Před smrtí dal pomazati na krále svého osmnáctiletého syna Šalamouna, syna Betsabé, ženy Uriášovy, pro kterou ztřeštil a vyřpěl trest.

Byl pak Šalamoun nejslavnějším králem okrasu zemakého. Pancvoal nad všemi královstvími od řeky Eufratu až k zemi filistínské a až ke končinám egyptským, a králové mu přinášeli dary a sloužili mu po všechny dny jeho života. Za čtyřicet let jeho králování nebylo války a lid izraelský a judský se rozmnožil jako písek na břehu mořském, vsell se a každý bydlil bezpečně pod svým vinným kmerem a pod svým líkem.

Z libanonských cedrů a cypřišů a ze zlata zbudoval Hospodinu v Jeruzalémě chrám, ze zlata a slonové kosti si vystavěl palác, kde shromáždil bohatství nebývalé, neboť jen zlatých štítů, které zde visely na stěnách, bylo pět set, stříbra jako kamení a dříví cedrového jako planého fíkoví, které roste v údolích.

Král Šalamoun slynul velkou moudrostí, jeho jméno se rozneslo po všech národech vůkol a přicházeli králové vši země, aby se jeho moudrostí obdivovali. Přijela i královna ze Sáby s počtem velmi velikým, s velbloudy nesoucími dar sto dvacetit centů zlata, mnoho drahého kamení a vonných věcí, a mluvila s Šalamounem o všem, co měla na srdci. A vyslechnuvši ho, pravila: „Řeč, kterou jsem o tobě slyšela ve své zemi, jest pravdivá, ale nechtěla jsem věřiti, až jsem přijela. Ale nebylo mi praveno ani polovice: převyšil jsi moudrostí a dobrotou pověst tu.“ Král Šalamoun složil také tři tisíce přísloví, psal tisíc a pět, psal o stromech, počna od cedru, který jest na Libánu, až do močny, jenž roste na zdi, o zvířatech a ptáčích, o zeměplazích a o rybách.

Neboť moudrost bylo jediné, oš Boha prosil. Když byl učiněn králem, odebral se s knížaty nad Izraelem, s hejtmany světu vojska, s kněžími a soudci do Gabachu, kde na poušti vystavil Mojžíš Hospodinu stánek, a obětoval tam. Té noci se mu ukázal ve anu Bůh a pravil: „Žádej, zač chceš, a dám tobě.“ Řekl Šalamoun: „Učinil jsi otci mému Davidovi milosrdenství veliké a mě jsi ustanovil králem místo něho. Já však, jsa velmi mlád, neumím vládnouti. Proto dej mi, Hospodine Bože, moudrost a umění spravovati tento lid. Neboť kdo by jej mohl souditi, je-li tak šetný?“ Bůh odpověděl: „Protože jsi nežádal ani bohatství, ani slávu, ani božžvoti těch, kteří tě nenávidí, ani dlouhý věk, ale požádal jsi o moudrost a umění, abys soudil můj lid, dávám ti srdce moudré a rozumné, a přidám ti bohatství i slávu, takže žádný z králů, kteří byli před tebou, nebyl tobě rovný, aniž takového bude po tobě.“

A soudil Šalamoun Hospodinův lid spravedlivě a moudře.

Stávalo se, že soudcové, když nemohli rozřešiti nějakou při, dávali o ní rozhodnouti králi. Tak stály před Šalamounem dvě ženy hokyně a jedna z nich měla v náručí nemluvně.

První vypravovala: „Prosím, pane můj, já a tato žena bydlíme v jednom domě. Narodil se mi synáček. Třetího dne potom porodila také ona a bydlily jsme spolu a nikdo cizí s námi v domě nebyl. Syn této ženy v noci umřel, neboť ho ve spaní zalehla. O půlnoci, když jsem tvrdě spala, se zvedla, vzala mé dítě a svého mrtvého syna mi položila do klína. Když jsem ráno vstala, abych svého synáčka nakrmila, viděla jsem, že jest mrtvý. Ale když jsem na něho lépe pohleděla, poznala jsem, že to není můj syn.“

Ale druhá žena řekla: „Není to tak, ten živý jest můj a ten mrtvý tvůj.“

A první volala: „Ne, mrtvý jest tvůj a můj jest ten živý.“

Tak se hádaly před králem. I řekl Šalamoun: „Ta říká, že živý jest její, a ta druhá také. Přineste mi meč!“ Přinesl tedy meč.

A rozkázal král: „Rozetněte to dítě a dejte každé z nich polovičku.“

Tehdy matka, jejíž bylo živé nemluvně, se strašlivě ulekla a vykřikla: „Dejte jí to dítěátko celé. Nezabíjejte je!“

Ale druhá volala: „Ať není moje, ani tvé! Rozetněte je!“

Z toho poznal král, která z nich jest pravá matka.

Ukázal na ni a řekl: „Nezabíjejte dítě, dejte je ženě táč, neboť ona jest jeho matka.“

Když se pak Izraelští dověděli o rozsudku, který vynesl Šalamoun, báli se krále, neboť viděli, že v jeho srdci je Boží moudrost.

ZÁPIS

ÚKOLY:

A. Odpovězte na otázky a získáte tajenku (hebrejský název knihy „Kazatel“, kterou tradice připisuje Šalamounovi).

1. Jak byl Šalamoun starý, když nastoupil na trůn?
O) 21 let
K) 18 let
S) 40 let
2. Jak dlouho Šalamoun kraloval?
O) 10 let
L) 27 let
O) 40 let
3. Jaké stromy rostly v oblasti Šalamounovy země?
B) mandlovník, olivovník, palma kokosová
E) smrk, jedle, borovice
H) cypřiš, cedr, fíkovník
4. Pro jakou vlastnost si lidé Šalamouna cenili?
E) moudrost
D) veselost
R) zádumčivost
5. Jak se jmenoval Šalamounův otec?
A) Hospodin
L) David
C) Uriáš
6. O co požádal Šalamoun Boha?
E) moudrost a umění vládnout
CH) věčný život
I) Peníze
7. Jak Šalamoun řešil spor dvou žen o dítě?
B) Dostala ho první žena
J) dostala ho druhá žena
T) dal příkaz k rozetnutí dítěte

TAJENKA:

B. Vysvětli, jakým způsobem Šalamoun poznal, kdo je pravá matka.

C. Podle textu podtrhni ty výrazy, které souvisejí se Šalamounem.

zbudování Jeruzaléma zbudování chrámu syn Uriášův syn Betsabin
kat literární činnost soudce král

D. K následujícím výrazům z textu doplň synonyma.

Zeměplaz

Spravovati

Bezživotí

E. K následujícím biblickým postavám doplň jejich protějšky. Čím se vzniklé dvojice proslavily?

Marie, Goliáš, Eva, Abel

Adam - - _____

Kain - - _____

Josef - - _____

David - - _____

Autoři bájí (mýtů)

Eduard Petiška (1924-1987)

- prozaik, dramatik, překladatel
- autor knih pro děti a mládež, převyprávěl řadu mytologických příběhů
- psal i lepopela a pohádky pro nejmenší děti
- v mládí často cestoval, to se odrazilo v jeho tvorbě

Staré řecké báje a pověsti – převyprávěné řecké báje a pověsti

- Vystupují v nich antičtí hrdinové, bozi a mytologické bytosti (Kyklopové, Sirény, Múzy)

Příběhy, na které svítilo slunce (podtitul: Báje a pověsti starého Egypta, Mezopotámie a Izraele)

Rudolf Mertlík (1913-1985)

- překladatel, prozaik, básník
- tvořil pod pseudonymy (krycí jméno autora, nepublikuje pod vlastním jménem)
- autorem **Starověkých bájí a pověstí**

Přikládám odkaz na audioknihu – děti si mohou poslechnout další báje

<https://www.youtube.com/watch?v=q6SP7YI-Ufk&list=PLivGWUAxHgikgEyVhiZE4nwobW-oGyoku>

POVĚST

- epický žánr lidové slovesnosti
- smyšlený příběh, který má pravdivé jádro
- váže se ke konkrétnímu času, místu, předmětu, osobě nebo události
- mohou v ní vystupovat nadpřirozené bytosti

Můžeme je dělit na:

- a) **Místní** – vztahují se k určitému konkrétnímu místu (hradu, domu, hoře apod.)
- b) **Historické** – líčí konkrétní dějinnou událost v minulosti
- c) **O původu** (etiologické) – o mytickém stvoření světa a člověka
- d) **Legendární** – o významných světcích
- e) **Erbovní a rodové** – o vzniku šlechtických i městských erbů
- f) **O lidech** – o osobnostech, které měly např. mimořádné nadání a sílu, o nevšedních lidských osudech

- g) **Démonické** – vystupují v nich nadpřirozené bytosti, např. čerti, víly, čarodějnice

Autoři:

Alois Jirásek (1851-1930)

- prozaik, dramatik, politik
- napsal mnoho prozaických i dramatických děl
- věnoval se českým dějinám, od nejstarších dob přes husitství, dobu pobělohorskou až po národní obrození
- pracoval jako učitel
- napsal **Staré pověsti české** – pověsti o praotci Čechovi a jeho dcerách či o Sibylině proroctví

Ivan Olbracht (1882–1941)

- kniha **Ze starých letopisů** – zmiňuje postavy Kroka, Libuše, Přemysla, Bivoje apod.

Eduard Petiška – viz výše

Ivona Březinová (1964)

- současná spisovatelka knih pro děti a mládež
- píše pohádky, dobrodružné příběhy apod.
- kniha **Kozí příběh – Pověsti staré Prahy** vznikla na základě scénáře filmu Jana Tománka

<https://www.youtube.com/watch?v=TSYQKFSaAqY>

Nastudujte si pověsti o praotci Čechovi, Bivojovi, Horymírovi a Krokovi.

<https://www.cesky-jazyk.cz/citanka/alois-jirasek/o-cechovi-stare-povesti-ceske.html#axzz6GSksVBeV>

<https://www.cesky-jazyk.cz/citanka/alois-jirasek/o-krokovi-a-jeho-dcerach-stare-povesti-ceske.html#axzz6GSksVBeV>

<https://www.cesky-jazyk.cz/citanka/alois-jirasek/o-bivoji-stare-povesti-ceske.html#axzz6GSksVBeV>

<https://www.cesky-jazyk.cz/citanka/alois-jirasek/o-kresomyslu-a-horymirovi-stare-povesti-ceske.html#axzz6GSksVBeV>